

Curs de Teologie politică a Noului Testament

Conf. Univ. dr. Octavian D. Baban

Prezentare generală

Ca parte din programa masterului de teorie politică, cursul de Teologie politică a NT își propune următoarele obiective:

1. Cursul încearcă să treacă în revistă principiile teologice și politice din NT, văzute ca fundament istoric pentru teologia și teoria politică a spațiului de european de tradiție creștină.
2. Cursul încearcă să ofere o înțelegere nuanțată a impactului acestor principii în contextul NT (imperiul roman; cultura elenistă; cultura iudaică).

Printre conceptele de teologie politică discutate în acest cadru se găsesc următoarele subiecte:

- a. Problematika *Împărăției lui Dumnezeu* (timp eschatologic, program mesianic, așteptări derivate). Intervenția divină în istorie (istoria mântuirii, teodicee, gândire apocaliptică).
- b. Problematika vieții comunitare creștine (relații săraci - bogați, patroni - sclavi, relații în familie; relațiile sociale în cadrul Bisericii: organizare, întrajutorare, coduri de onoare și promovare, iertare – răzbunare, etică în comunitate).
- c. Problematika relațiilor păgâni-credincioși (conviețuirea în imperiu, relațiile creștini-păgâni, relațiile creștini-iudei, proclamarea evangheliei, simbolismul acceptării la masă, politică și căsătorie, relațiile creștini - stat, integrare creștini – sistem juridic și social; afirmarea domniei lui Hristos: problema capitalei terestre, a teritoriului sfânt, a viitorului, etc.).

Aceste concepte fundamentale gândirii creștini îmbracă forme și accente diferite la diverșii autori umani ai NT și, de aceea, ele vor fi puse în evidență pe corpusuri literare-teologice: corpusul paulin (epistolele lui Pavel), corpusul ioanin (evanghelia după Ioan, epistolele ioanine, Apocalipsa), evangheliile sinoptice (Matei,

Marcu, Luca), corpusul lucan integral (Luca-Faptele Apostolilor), corpusul petrin (1-2 Petru), epistolele generale ale lui Iuda, Iacov, și epistola către evrei.

Cerințe și evaluare

Atribuirea creditelor se face având în vedere așteptarea ca fiecare student să poată alocă 5 ore de studiu intelectual pe săptămână, din care 3 ore la clasă și 2 ore de studiu individual. Activitatea aceasta și rezultatele ei fi evaluate astfel:

- Participare activă la clasă, cel puțin 8 prezențe din totalul de 14 cursuri. Studentului i se pot cere să realizeze scurte articole sau eseuri ocazionale pe subiecte date; nerealizarea acestor teme poate atrage neacordarea creditelor (20% din nota finală).
- Un eseu științific trimestrial de 2000 cuvinte (40% din nota finală). El se va baza pe cel puțin 5 cărți de referință, altele decât dicționarele de profil, Biblia, sau cursul în sine, ori bibliografia oferită la curs. Eseul științific va analiza unul din conceptele fundamentale prezentate mai sus în contextul scrierii NT sau vizavi de gândirea elenistă și greco-romană. Normele de redactare vor respecta manualul stilistic adoptat de facultate.
- Examen final scris (40% din nota finală). Studenții trebuie să fie în stare să dovedească pregătirea specifică, tratând într-un timp dat (două sau trei ore) o temă dată la alegere, dintr-o listă cu subiecte multiple.

Nota bene: studenții trebuie să ia în considerare cu seriozitate standardele de integritate ale facultății. Conform politicii academice a facultății copiatul, falsul, imitația, depunerea multiplă, plagiatul, complicitatea și folosirea neadecvată a computerului vor duce la invalidarea notei și a creditelor.

Programul cursului

I. CONTEXT

Săptămâna 1	<p>Teologia politică a NT: obiect, metodologie, conexiuni teologice, politice, academice</p> <p>Obiect: relații politice în NT; interdependența politică-teologie în biserica primară; bazele creștine și greco-romane ale dreptului și ale politicii; argumentul dreptului biblic la teritoriu și istorie (evrei, arabi); dezvoltarea teologiilor politice mesianice (Rusia, Germania, Anglia și USA).</p> <p>Metodă: analiza contextului, pe secțiuni; citirea NT; parcurgerea literaturii secundare; metode de studiu al NT și perspectivele social-politice; perspective sincronice și diacronice: anii 150 îH – 150 dH.</p>
Săptămâna 2	<p>Teologia NT și politica în Orientul Apropiat: tensiunile vasali - suzerani în Iudeea; partide politice - teologice; cooperare cu imperiul și revoltă</p> <p>Alianțe, legăminte, relații suzerani - vasali; modelul macabeean și irodian; partidele iudaice; relațiile cu imperiul (Irod, Filon, guvernatori romani); valori politice naționale; reflexe biblice ale politicii internaționale.</p>
Săptămâna 3	<p>Teologia NT și modelele mesianice ale timpului (tipuri de modele; valori ideologice; valori escatologice)</p> <p>Modele și tentative mesianice: Macabeii; revolta din 70 dH; revoluția lui bar Kosiba; alte mișcări</p>

	mesianice; simbolistică mesianică; literatură apocaliptică și filosofia ei.
Săptămâna 4	<p>Teologia NT și politica internă: problematica socială (săraci-bogați; patroni-sclavi; coduri de onoare – promovare ierarhică)</p> <p>Divizări sociale și ocupații în lumea NT; politica de promovări; sfinți și păcătoși, patrioți și trădători; liberi, diaspora și naționalismul; conceptul de casă și autoritate familială.</p>
Săptămâna 5	<p>Teologia NT și politicile culturale: regimul străinilor în Iudeea; influențe externe: ideologie și simboluri locale (capitală, templu, țară); Septuaginta</p> <p>Problematica străinilor și cultura; locuri comune în cultură greco-romană și deosebiri; imagini mesianice greco-romane; Septuaginta și nuvela, literatura și politica; lumea simbolurilor politice și ideologia.</p>

II. CONCEPTE

Săptămâna 6	<p>Noul Testament și autoritatea statală</p> <p>Matei și statul evreu; Pavel și imperiul roman; Marcu și imperiul roman; taxe; autoritate politică; accesul creștin în sferele politicii; legislația și procesele; o teologie creștină a puterii politice; modele mesianice.</p>
Săptămâna 7	<p>Noul Testament și politicile culturale</p> <p>Luca-Fapte și ideologia evangheliei (călătorii, militari, aristocrați); Pavel și paradigmele culturale; artele și credința; știința și Scriptură.</p>

Săptămâna 8	Noul Testament și politica religioasă Luca-Fapte și persecuția; Matei-Ioan și relația iudei-creștini; Integrarea păgânilor în poporul lui Dumnezeu: masa comună; darurile spirituale; principiile și valoarea ierarhiei și organizării bisericești în NT.
Săptămâna 9	Noul Testament și politicile sociale Revoluții și mișcări mesianice; politici pentru bogați și săraci; procese religioase; integrarea populațiilor paria (samariteni; „păcătoșii”); teologie creștină și viața economică (sclavia); conflicte și rezolvarea lor; răscoale, comploturi, linșaj.
Săptămâna 10	Noul Testament și politicile familiale Mărturia evangheliei și afirmarea familiei; politici maritale; etica familiei și mărturia evangheliei; familia și imperiul.
Săptămâna 11	Noul Testament și destinul umanității (I): creația, istoria (politica și antropologia) Concepția asupra omului în NT; autoritate religioasă în istorie; Isus și redefinirea antropologiei; factori geopolitici și teologici și redefinirea istoriei.
Săptămâna 12	Noul Testament și destinul umanității (II): viitorul umanității (escatologie) Politica și înțelegerea etapelor istoriei (modele); finalul istoriei și percepțiile sale (concepții apocaliptice); Babilon și Biserică; teodicee.
Săptămâna 13	Sinteză: Noul Testament și politica evangheliei

EXEMPLE DE ESEURI DE SINTEZĂ

Prezentați concepția NT despre relațiile sclavi - patroni și discutați impactul ei asupra relațiilor sociale din imperiul roman, în primele trei secole de creștinism.

Discutați modelele organizatorice și ierarhice prezente în Biserica primară, în NT, și arătați în ce fel au fost influențate ele de modelele eleniste și iudaice.

Discutați importanța conceptului politic „Babilon”, vizavi de teologia cultului imperial în Roma, și viziunea politică a creștinilor din primul secol AD.

Prezentați ideologia imperială a Împărăției lui Dumnezeu, în NT (Luca-Fapte, Matei, Pavel, Apocalipsa).

Discutați conotațiile politice ale afirmației: „apocaliptica este matricea teologiei creștine” (E. Kaesemann).

EXEMPLE DE SUBIECTE DE EXAMEN

Discutați impactul politic al concepției creștine despre familie asupra lumii greco-romane din primul secol AD.

Prezentați concepția NT asupra relației creștin – stat, la nivel individual și instituțional: este o concepție de supraviețuire, de agresiune socială, de integrare sau de opoziție?

Discutați în ce măsură persoana și activitatea lui Isus Hristos au modificat așteptările mesianice ale iudeilor din secolul 1 AD.

Prezentați conotațiile politice și teologice ale geografiei în Luca-Fapte.

Bibliografie selectivă

Bauckham, R., *The Bible in Politics. How to Read the Bible Politically*, (London: SPCK, 1989)

Bădiliță, C., *Manual de anticristologie. Studii, dosar biblic, traduceri și comentarii*, Iași: Polirom, 2002.

Beasley-Murray, G.R., *Jesus and the Kingdom of God* (London: Paternoster Press; Eerdmans, 1986)

Borg, M.J., *Conflict, Holiness & Politics in the Teachings of Jesus*, in *Studies in the Bible and Early Christianity 5* (New York / Toronto: Edwin Mellen, 1984)

Braga C., *De la arhetip la anarhetip*, Iași: Polirom, 2006.

Bouquet, A.C., *Everyday Life in New Testament Times* (London: Carousel, 1974)

Carson, D.A. și Morris, L., *Introducere în Noul Testament*, Dinu Moga (trad.), Oradea: Făclia, 2007 (*An Introduction to the New Testament*, Grand Rapids: Zondervan, 1992).

Cassidy R.J., și Scharper, P.J., (eds), *Political Issues in Luke-Acts* (Maryknoll: Orbis, 1983)

Esler, P.F. *Community and Gospel in Luke-Acts: The Social and Political Motivations of Lucan Theology* (Cambridge: CUP, 1987)

Freyne, S., "The Geography, Politics, and Economics of Galilee and the Quest for the Historical Jesus," in *Studying the Historical Jesus*, Bruce Chilton and Craig A. (eds) Evans (Leiden: Brill, 1994), 75–121.

Godo, E. (ed), *Convertirea religioasă*, trad. E. Petuhov (București: Anastasia, 2002)

Hengel, M. *Judaism and Hellenism* (London: SCM, 1974)

Howard, C.K., și Young, F.W., *The Living World of the New Testament* (London: Darton, Longman & Todd, 1966)

Hurtado, L., *Lord Jesus Christ. Devotion to Jesus in Earliest Christianity* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 2003).

Nicolet, C., *Space, Geography and Politics in the Early Roman Empire* (Michigan: Ann Arbor, 1990)

Petercă, V., *Mesianismul în Biblie*, Iași: Polirom, 2003.

Popescu, I. M., *Istoria și sociologia religiilor: Creștinismul*, București: România de Măine, 1996.

Rowland, C., *Christian Origins. An Account of the Setting and Characer of the Most Important Messianic Sect of Judaism* (London: SPCK, 1985)

Robbins, V.K., *The Tapestry of Early Christian Discourse. Rhetoric, Society and Ideology*. (London: Routlege, 1996)

Romm, J.S., *The Edges of the Earth in Ancient Thought. Geography, Exploration, and Fiction* (Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1992)

Romanato, G. Lombardo, M.G., Cuianu, I.P., *Religie și putere*, M.-M. Anghelescu și Ș. Anghelescu (trad), Iași: Polirom, 2005

Scott, P., și Cavanaugh, W.T. (eds), *The Blackwell Companion to Political Theology* (Blackwell Publishing, 2003)

Theissen G., și Merz, A., *The Historical Jesus. A Comprehensive Guide*. (London: SCM Press, 1998)

Tiede, D.L., "Acts 1:6–8 and the Theo-Political Claims of Christian Witness," *Word and World* 1 (1981): 41–51,

Velasco, J.M., *Introducere în fenomenologia religiei*, trad. C. Bădiliță (Iași: Polirom, 1997).

Walaskay, P.W., *“And So We Came To Rome”: The Political Perspective of St. Luke* (Cambridge: CUP, 1983)

Wilson, B., *Religia din perspectivă sociologică*, trad. D.M. Străinu (București: Editura 3, 2000).

Wright, N.T., *The New Testament and the People of God*, Christian Origins and the Question of God: Part I. (London: SPCK, 1992)

Idem, *Jesus and the Victory of God, he New Testament and the People of God*, Christian Origins and the Question of God: Part II, (London: SPCK, 1996)